

EUROOPAN KOMISSIO

Strasbourg 18.4.2012
SWD(2012) 99 final

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

Harjoittelua koskevat laatupuitteet

Oheisasiakirja

**komission Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle
sekä alueiden komitealle antamaan tiedonantoon:**

Tavoitteena työllistävä elpyminen

{ COM(2012) 173 final }
{ SWD(2012) 90 final }
{ SWD(2012) 92 final }
{ SWD(2012) 93 final }
{ SWD(2012) 95 final }
{ SWD(2012) 96 final }
{ SWD(2012) 97 final }
{ SWD(2012) 98 final }
{ SWD(2012) 100 final }

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

Harjoittelua koskevat laatupuitteet

Oheisasiakirja

**komission Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle
sekä alueiden komitealle antamaan tiedonantoon:**

Tavoitteena työllistävä elpyminen

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
2.	Laatupuitteiden soveltamisala	4
3.	Harjoittelun sääntely ja organisointi jäsenvaltioissa	5
4.	harjoittelua koskevien laatupuitteiden luominen	8
5.	Jatkotoimet	10

Vastuuvapauslauseke: Tämä asiakirja on tiedoksi tarkoitettu Euroopan komission yksiköiden valmisteluasiakirja. Se ei edusta eikä ennakoi komission virallista kantaa käsiteltävässä asiassa.

1. JOHDANTO

Työttömyys on lisääntynyt dramaattisesti nuorten (15–24-vuotiaiden) keskuudessa. Vuodesta 2008 lähtien nuorten työttömien määrä EU:ssa on kasvanut miljoonalla. EU:n 27 jäsenvaltion alueella on nyt yli viisi miljoonaa alle 25-vuotiasta nuorta, jotka eivät ole löytäneet itselleen työtä.

Tällaisessa tilanteessa työharjoittelu voisi olla avainasemassa edistämässä nuorten pääsyä työmarkkinoille. Harjoittelu voi kaventaa kuilua koulutuksessa hankitun teoreettisen tiedon ja työpaikalla tarvittavan tietotaidon välillä ja tätä kautta parantaa nuorten työnsaantimahdollisuuksia.

Joissain tapauksissa työharjoittelu ei kuitenkaan täytä sitä tehtävää, joka sille on tarkoitettu: harjoittelun laadusta on esitetty huolestuneita kannanottoja jo useamman vuoden ajan. Esimerkiksi ranskalainen *Génération précaire*¹ ja itävaltalainen *Generation Praktikum*-järjestö² ovat ilmaisseet vakavan huolensa siitä, että työnantajat saattavat väärinkäyttää työharjoittelua halvan tai ilmaisen työvoiman lähteenä eivätkä monesti tarjoakaan ensimmäistä askelta kunnolliseen ja pysyvään työhön. Väitetään, että tämä tilanne voi puolestaan johtaa epävarmojen työsuhteiden ja turvattomuuden kierteseen. Joissain jäsenvaltioissa nuoret ovat itse esittäneet aloitteita harjoittelun läpinäkyvyyden parantamiseksi.³ Vuonna 2010 Euroopan parlamentti hyväksyi nuorten työmarkkinoille pääsyn edistämistä sekä harjoittelijoiden, työharjoittelun ja oppisopimuskoulutuksen aseman vahvistamista koskevan valiokunta-aloitteisen mietinnön⁴, jossa komissiota kehoitetaan laatimaan eurooppalainen harjoittelupaikkojen laatuperuskirja, julkistamaan tilastotietoa harjoittelusta ja tekemään vertaileva tutkimus EU:n jäsenvaltioiden nykyisistä erilaisista harjoittelujärjestelmistä.

Euroopan nuorisofoorumi teki äskettäin ehdotuksen eurooppalaisesta harjoittelua koskevasta peruskirjasta⁵ nuorille järjestetyn verkkokyselyn pohjalta. Kyselyn tulosten perusteella näyttää siltä, että monissa maissa harjoitteluun sisältyvä oppimisen osuus on pienentynyt, ja harjoittelijoille annetaan työtehtäviä, jotka eivät edistä heidän ammatillista kehitystään.

Komission mielestä näihin huolenaiheisiin pitää puuttua. Tästä syystä vuonna 2010 käynnistetyn Eurooppa 2020 -strategian Nuoret liikkeellä -lippulaivahankkeen⁶ puitteissa ilmoitettiin, että komissio aikoo tehdä ehdotuksen harjoittelua koskevasta laatusuhteesta, joissa otettaisiin huomioon harjoittelujen kansainvälinen ulottuvuus, työmarkkinaosapuolten rooli sekä yritysten yhteiskunnalliseen vastuuseen liittyvät näkökohdat. Vastaavasti nuorten työllisyydestä kesäkuussa 2011 annetuissa neuvoston päätelmissä jäsenvaltiot kehottivat komissiota *antamaan ohjeet laadukkaiden harjoittelujaksojen yleisedellytyksistä harjoittelujaksojen laatua koskevan viitekehyksen avulla*⁷.

¹ www.generation-precaire.org.

² www.generation-praktikum.at.

³ Esim. Italiassa, ks. www.republicadeglistagisti.it.

⁴ Esittelijä: Euroopan parlamentin jäsen Emilie Turunen, EP 2009/2221(INI), 14.6.2010.

⁵ www.qualityinternships.eu.

⁶ KOM(2010) 477 lopullinen, 15.9.2010.

⁷ Neuvoston päätelmät 11838/11 “Nuorten työllisyyden edistäminen Eurooppa 2020 -tavoitteiden saavuttamiseksi”, 17.6.2011.

Nuorten työmarkkinatilanteen edelleen heiketessä komissio käynnisti **Mahdollisuuksia nuorille -aloitteen**⁸ joulukuussa 2011. Yhtenä aloitteen pääasiallisista toimenpiteistä komissio kannustaa jäsenvaltioita käyttämään tehokkaammin Euroopan sosiaalirahastoa muun muassa harjoittelupaikkojen tukemiseen, kuten joissakin maissa jo tehdään. Lisäksi komission tukea laadukkaille kansainvälisille harjoittelujaksoille Erasmus- ja Leonardo da Vinci -ohjelmien puitteissa lisätään kuluvan ohjelmakauden loppuajalle, ja määrärahoihin esitetään edelleen lisäkorotusta 2014 alkavassa Yhteinen Erasmus -ohjelmassa. Mahdollisuuksia nuorille -aloitteessa vahvistetaan myös komission aiemmat sitoumukset harjoittelua koskevien laatupuitteiden esittämisestä vuonna 2012.

Edellä kuvatun perusteella ja ottaen huomioon, että laadukkaiden harjoittelujaksojen tarjoaminen vaatii kaikkien asianosaisten toimijoiden, varsinkin yritysten mutta myös kansallisten viranomaisten, työmarkkinaosapuolten sekä harjoittelijoiden ja nuorison edustajien osallistumista, työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto antaa tämän kannanoton kaikkien sidosryhmien kuulemista varten. Tarkoituksena on luoda tarvittava yhteisymmärrys yhteisen hyväksynnän saamiseksi harjoittelua koskeville laatupuitteille, joista on tarkoitus antaa neuvoston suositus vuoden 2012 loppuun mennessä, kuten komission tiedonannossa *Tavoitteena työllistävä elpyminen*⁹ todetaan. Tämä komission yksiköiden valmisteluasiakirja velvoittaa ainoastaan työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosastoa, ei komissiota kokonaisuudessaan. Tässä asiakirjassa olevat tiedot annetaan vain kuulemista varten, eikä niillä pyritä esittämään eikä arvioimaan komission lopullista kantaa käsiteltävään aiheeseen.

2. LAATUPUITTEIDEN SOVELTAMISALA

Harjoittelulle ei ole yhtenäistä eurooppalaista määritelmää, ja englanninkieliset termit ”traineeship” (harjoittelu, työharjoittelu), ”internship” (työharjoittelu) ja ”apprenticeship” (oppisopimuskoulutus) sekoitetaan usein keskenään. Tässä aloitteessa käytetään vain sanaa ’harjoittelu’ (’traineeship’) seuraavassa merkityksessä:

työharjoittelu, johon sisältyy koulutusta (joko osana opinto-ohjelmaa tai muuten) ja jolla on rajattu kesto. Harjoittelun tarkoituksena on edistää harjoittelijan siirtymistä koulutuksesta työelämään tarjoamalla käytännön kokemusta ja tietotaitoa, jotka täydentävät hänen teoreettista koulutustaan.

Aloitteessa keskitytään näin ollen ensisijaisesti harjoittelujaksoihin, jotka ovat osa korkea-asteen koulutusohjelmia, ja (lähinnä valmistumisen jälkeisiin) harjoittelujaksoihin, joissa ei ole muita osapuolia kuin harjoittelija ja työnantaja. Aloite kattaa myös kansainvälisen harjoittelun, mutta se **ei koske oppisopimuskoulutusta**.

Vaikka oppisopimuskoulutuksen tavoitteet vastaavat edellä kuvattuja harjoittelun tavoitteita, oppisopimuskoulutus on enemmänkin systemaattista, pitkäkestoista koulutusta teknisen alan työhön, ja siihen sisältyy vuoroittaisia jaksoja työpaikalla ja oppilaitoksessa tai koulutuskeskuksessa. Lisäksi oppisopimuskoulutuksessa työnantaja ottaa vastuun tiettyyn ammattiin johtavan koulutuksen tarjoamisesta.

⁸ KOM(2011) 933 lopullinen, 20.12.2011.

⁹ COM(2012) 173 final, 18.4.2012.

3. HARJOITTELUN SÄÄNTELY JA ORGANISOINTI JÄSENVALTIOISSA

Osana Euroopan parlamentin käynnistämää pilottihanketta komissio on tilannut tutkimuksen, jäljempänä 'tutkimus', jonka on tarkoitus antaa kattava yleiskatsaus siitä, miten harjoittelu on järjestetty jäsenvaltioissa.

Tutkimus valmistuu toukokuussa 2012 ja tarjoaa ensimmäistä kertaa kattavan kuvan asiaan liittyvistä kansallisista menettelytavoista ja lainsäädäntökehyksistä sekä harjoittelupaikkojen saatavuudesta, sisällöstä ja laadusta. Seuraavassa esitetään keskeiset alustavat tulokset.

Yleiskatsaus kansallisen lainsäädännön tasosta

Useissa jäsenvaltioissa joko ei ole lainkaan suoranaisesti harjoittelua koskevia säädöksiä, tai säädökset ovat hyvin rajallisia ja sisältyvät muuhun, tyypillisesti koulutusta koskevaan lainsäädäntöön¹⁰. Niissä jäsenvaltioissa, joilla on harjoittelua koskevia säädöksiä, yhdistäviä tekijöitä harjoittelun määrittelyssä ovat: i) yleinen koulutuksellinen tavoite, ii) käytännön oppimisen osuus, iii) harjoittelun tilapäinen luonne.

(Korkea-asteen) koulutuksen opinto-ohjelmiin sisältyvät harjoittelujaksot ovat yleisesti ottaen säännellympiä. Työnantajien tapauskohtaisesti tarjoamia harjoittelupaikkoja, joihin nuoret hakeutuvat vapaaehtoisesti valmistumisensa jälkeen, säännellään yleensä vähemmän.

Niissä jäsenmaissa, joilla on voimassa virallisia sääntöjä, harjoittelun laadun varmistamiseksi laaditut säännöt koskevat yleensä seuraavia asioita:

- palkka
- kuuluminen sosiaaliturvan piiriin
- koulutuksen saatavuus ja laatu
- harjoittelijan työkokemus
- riski, että vakituista henkilökuntaa korvataan harjoittelijoilla.

Tietyissä ammateissa, joissa pakollisen työharjoittelun suorittaminen on osa alan koulutusvaatimuksia (tyypillisesti lääketiede/hoitoala, oikeustiede, opetusala, arkkitehdit/insinöörit), sääntöjen kehittämisestä vastaavat ammattijärjestöt lähes kaikissa jäsenvaltioissa. Edes tällaiset säännöt eivät kuitenkaan aina takaa harjoittelun laatua. Esimerkiksi Italia erottuu vapaita ammatteja koskevan tarkasti säännellyn järjestelmänsä ansiosta, mutta harjoittelujaksojen toteutuminen käytännössä poikkeaa suuresti säännöksistä.

Yleiskatsaus harjoittelumahdollisuuksista ja harjoittelupaikkojen saatavuudesta

Euroopan unionin jäsenvaltioissa on alettu enenevässä määrin painottaa harjoittelun ja käytännön työkokemuksen merkitystä keskeisinä työkaluina, joiden avulla helpotetaan työttömien ja vastavalmistuneiden nuorten siirtymistä työelämään.¹¹ Etelä- ja Itä-Euroopassa tällaisia ohjelmia tuetaan usein (ainakin osittain) Euroopan sosiaalirahastosta. Monissa

¹⁰ Esim. AT, CY, CZ, DE, EL, IE, LU, MT, PL, PT, SK, UK.

¹¹ Esim. BE, CY, DK, EE, EL, ES, IE, FI, FR, HU, LT, LU, LV, MT, NL, PT, PL, SE, UK.

ohjelmissa pyritään lisäämään harjoittelupaikkojen tarjontaa maksamalla työnantajille tukia, osallistumalla sosiaaliturvamaksujen kattamiseen tai maksamalla korvauksia ja tukea suoraan harjoittelijoille.

Yleisesti ottaen vallalla on voimakas pyrkimys sisällyttää harjoittelu ja käytännön työssä oppiminen osaksi opinto-ohjelmia, joko pakollisena tai valinnaisena. Tällaisessa harjoittelussa seurannan ja laadunvarmistuksen takeina ovat yleensä oppilaitokset itse, selkeät oppimistavoitteet sekä motivoituneemmat yritykset. Tällaisista harjoittelupaikoista on kuitenkin pulaa, koska yhteydet koulutusjärjestelmien ja työmarkkinoiden välillä ovat heikot, ja pk-yrityksillä on vaikeuksia siirtää sisäisiä resursseja harjoittelijoiden opastamiseen ja mentorointiin. Toisaalta joissain maissa työnantajat ovat huolissaan siitä, että koulutusjärjestelmä ei vastaa heidän osaamistarpeisiinsa (EL, LV, RO, UK). Tästä syystä yritysten ja oppilaitosten välisiä kumppanuuksia on selvästi tarvetta edistää, jotta opinto-ohjelmien osana tarjottavien harjoittelumahdollisuuksien määrää saataisiin lisättyä.

Työharjoittelu ulkomailla on yksi harjoittelun erityismuoto. *Nuoret liikkeellä (2011)* -eurobarometrissa käy ilmi, että rajat ylittävä oppiminen auttaa nuoria tutustumaan ja sopeutumaan EU:n työmarkkinoiden vaatimuksiin ja kehittää paitsi kielitaitoa ja alan ammatillisia taitoja, myös ”pehmeitä” taitoja kuten ryhmätyöskentelyä, itseluottamusta ja sopeutumiskykyä, joita pidetään olennaisina taitoina onnistuneen opiskelusta työelämään siirtymisen kannalta.

Äskettäin vahvistettu EU:n oppimiseen liittyvää liikkuvuutta koskeva vertailuarvo¹² on tavoitteiltaan kunnianhimoinen: vuoteen 2020 mennessä vähintään 20 prosentilla korkeakoulututkinnon ja kuudella prosentilla ammatillisen peruskoulutuksen suorittaneista henkilöistä pitäisi olla takanaan ulkomailla suoritettu opiskelu- tai harjoittelujakso (työharjoittelujaksot mukaan lukien). Tätä vertailuarvoa ei voida saavuttaa pelkästään EU-ohjelmien avulla, vaan sitä pitää tukea huomattavasti kansallisen tason toimenpiteillä. Tästä syystä on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että harjoittelujaksot ovat laadukkaita ja tarjoavat asianmukaisia oppimismahdollisuuksia.

Komission jokin aika sitten teettämässä tutkimuksessa¹³ osoitettiin tarve toimenpiteille, joilla edistetään harjoittelijoiden kansainvälistä liikkuvuutta. Tutkimuksessa määritellyt ensisijaiset tavoitteet koskevat tarvetta selkeyttää edelleen rajat ylittävään harjoitteluun vaikuttavia kontekstuaalisia, lainsäädännöllisiä ja sääntelyyn liittyviä eroja jäsenvaltioiden välillä, parantaa tiedon saatavuutta ja laatia konkreettisempia edellytyksiä ja kriteerejä ulkomailla suoritettun harjoittelun yleiseen organisointiin.

¹² Neuvoston päätelmät oppimiseen liittyvää liikkuvuutta koskevasta vertailuarvosta: 2011/C 372/08 EUVL 20.12.2011.

¹³ Study on a possible framework to facilitate transnational mobility for placements at enterprises, GHK:n Euroopan komissiolle tekemä tutkimus, huhtikuu 2011.

Tärkeimmät harjoittelun laatuun liittyvät puutteet/huolenaiheet

Harjoittelun laatuun liittyvistä kyseenalaisista käytännöistä raportoidaan yleisesti eri jäsenvaltioista, ja erilaiset sääntelyjärjestelmät aiheuttavat vain vähäisiä eroja. Kaikissa jäsenvaltioissa suurimmat huolenaiheet liittyvät seuraaviin asioihin:

- matala palkka, heikko sosiaaliturva ja jokseenkin huonot työehdot,
- laadukkaan oppimissisällön puute,
- rutiinitöiden teettäminen harjoittelijoilla ja
- vakituisten työntekijöiden korvaaminen harjoittelijoilla.

Monissa maissa harjoittelua koskevat huolenaiheet liittyvät laajempaan huoleen **nuorten juuttumisesta epävarmoihin työsuhteisiin ja pätkätöihin** (esim. EL, ES, FR, IT, LT, PL, PT, UK). Kyseenalaisten käytäntöjen taustalla näyttää vaikuttavan erityisesti nuorten heikko työmarkkina-asema, jonka ansiosta työnantajat voivat ”käyttää hyväksi” niitä, joilla on vaikeuksia työllistyä. Tällainen tilanne vallitsee varsinkin niissä maissa ja niillä aloilla, joilla on paljon työtä etsiviä nuoria.

Harjoittelusopimuksen tekeminen on yleinen käytäntö 19 jäsenvaltiossa, mutta vain 11 jäsenvaltiossa on voimassa edellytys vähimmäispalkasta. Harjoittelun **oppimissisältö** on todennäköisimmin virallisesti määritelty, jos harjoittelussa on osallisena jokin oppilaitos. Pelkästään harjoittelijan ja työnantajan välillä sovittujen harjoittelujaksojen sisältöä sen sijaan ei ole usein määritelty. Tämä ei välttämättä tarkoita sitä, että tällaisilla harjoittelujaksoilla ei olisi mitään rakennetta tai sisältöä. Esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa monet työnantajat tarjosivat vapaaehtoisesti rakenteeltaan hyvin suunniteltuja harjoittelujaksoja, joilla oli ennalta määritelty sisältö. Todisteiden perusteella tällä osa-alueella näyttäisi kuitenkin olevan hyvin paljon vaihtelua. Jopa niissä jäsenvaltioissa, joissa on olemassa sääntöjä harjoittelun sisällön määrittelystä (esim. AT, LU), on esitetty huolta siitä, että työnantajat eivät aina noudata näitä sääntöjä.

Yksi huolestuttavimmista harjoitteluun liittyvistä ongelmakohdista on **riittävän sosiaaliturvan puute** (useimmiten harjoittelijoille tarjotaan vain sairausvakuutus, toisinaan tapaturma- ja ammattitautivakuutus). On kuitenkin mainittava, että valtion tukemiin ohjelmiin kuuluvissa harjoittelujaksoissa työnantajien edellytetään yhä useammin maksavan harjoittelijoiden sosiaaliturvamaksut, joko kokonaan tai osittain tukien avulla (esim. CY, EL, PL).

Harjoittelijoille tarjotaan tavallisesti kirjallinen harjoittelusopimus, mutta sopimusten luonteessa (ja siten myös oikeuksissa) on suuria eroja eri maiden ja alojen välillä. Lisäksi “asianmukaiselle” korvaukselle ei ole mitään yhteistä määritelmää. **Palkattomuus tai matala palkka** sekä hyväksikäytön mahdollisuus ovat yleisiä huolenaiheita lähinnä vapailla markkinoilla tarjottavien harjoittelupaikkojen ja pakolliseen ammatilliseen koulutukseen kuuluvan harjoittelun kohdalla.

Riski vakituisten työpaikkojen korvaamisesta harjoittelupaikoilla on suurempi jäsenvaltioissa, joissa on korkea työttömyys ja/tai nuorten työmarkkinatilanne on epäsuotuisa (esim. EL, ES, IT, PT). Harjoittelijoiden käyttäminen ilmaisena työvoimana on kuitenkin kasvava ilmiö

myös muissa maissa, ja **nuoret saattavat joutua käymään läpi useampia harjoittelujaksoja** ennen varsinaisen työpaikan saamista.

Harjoittelijoiden huono kohtelu on yleisempää, jos harjoittelua ei valvota eikä selkeitä harjoittelutavoitteita ole asetettu. Tilastoissa näkyy myös huomattava **sukupuolten välinen palkkaero** harjoittelussa: naisia on suurempi osuus palkattomissa tai matalapalkkaisissa harjoittelupaikoissa.

4. HARJOITTELUA KOSKEVIEN LAATUPUITTEIDEN LUOMINEN

Tietoisuus harjoitteluun liittyvistä laatuongelmista ja väärinkäytösten mahdollisuudesta kasvaa EU:ssa, ja joissain maissa pyritään saattamaan voimaan laatupuitteita, jotka tähtäävät näiden ongelmien ratkaisemiseen (esim. AT, EL, FI, FR, IT ja UK).

EU-tason laatupuitteet, jotka laadittaisiin yhteistyössä hallitusten edustajien, työmarkkinaosapuolten, nuorisojärjestöjen ja muiden asianosaisten sidosryhmien kanssa, voisivat auttaa huomattavasti harjoittelujaksojen laadun parantamisessa EU:n alueella. Harjoittelujaksojen laatuun panostaminen edistää myös Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista tukemalla sujuvaa työmarkkinoille siirtymistä sekä helpottamalla ja edistämällä nuorten maantieteellistä liikkuvuutta.

Seuraavat kohdat perustuvat tutkimuksen tuloksiin sekä jäsenvaltioissa nykyään sovellettaviin parhaisiin käytäntöihin, ja niitä voidaan käyttää laatupuitteiden pohjana:

a) Harjoittelusopimuksen tekeminen

Sekä harjoittelun järjestämistä jäsenvaltioissa koskevassa tutkimuksessa että Euroopan nuorisofoorumin kyselyssä kävi ilmi, että huomattavassa osassa harjoittelujaksoista (25 prosenttia Euroopan nuorisofoorumin kyselyyn vastanneista) ei tehty sopimusta harjoittelijan ja vastaanottavan organisaation välillä. Seurauksena on tilanne, jossa harjoittelijalla ei ole lain tarjoamaa suojaa, ja vastaanottavalla organisaatiolla taas ei ole varmuutta siitä, mikä harjoittelijan panos tulee olemaan. Kaikkien harjoittelujaksojen pohjana pitäisi olla harjoittelusopimus, jossa määritellään ammatilliset tavoitteet ja oppimistavoitteet, harjoittelun kesto sekä tarvittaessa maksettavan palkan/korvauksen taso. Näitä vaatimuksia sovelletaan jo Erasmus- ja Leonardo da Vinci -ohjelmien harjoittelusopimuksissa ja laatua koskevissa sitoumuksissa. Ne perustuvat Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden vuonna 2006 vahvistamaan liikkuvuutta koskevaan eurooppalaiseen laatuperuskirjaan¹⁴.

b) Ammatillisten tavoitteiden ja oppimistavoitteiden määrittäminen sekä neuvonta/ohjaus

Jos harjoittelujaksolla on tarkasti määritellyt ammatilliset tavoitteet ja oppimistavoitteet, siihen myös todennäköisemmin sisältyy hyödyllisiä koulutuksellisia tekijöitä, jotka auttavat harjoittelijaa löytämään työpaikan harjoittelun jälkeen. Sen lisäksi, että harjoittelun ammatilliset tavoitteet ja oppimistavoitteet on määriteltävä selkeästi, jokaiselle harjoittelijalle pitäisi osoittaa henkilökohtainen ohjaaja vastaanottavassa organisaatiossa. Ohjauksesta

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus koulutukseen liittyvästä valtioiden rajat ylittävästä liikkuvuudesta yhteisössä: Liikkuvuutta koskeva eurooppalainen laatuperuskirja 2006/961/EY, EUVL L 394, 30.12.2006.

vastaavan henkilön tulisi seurata harjoittelijan edistymistä ja selittää yleisiä työmenetelmiä ja tekniikoita. Ohjaajan tulisi myös antaa harjoittelijalle palautetta hänen suorituksestaan väli- ja loppuarvioinnin muodossa.

c) **Harjoittelun asianmukainen tunnustaminen**

Kerätyn todistusaineiston perusteella on liian yleistä, että harjoittelujakson päätteeksi ei anneta asianmukaista todistusta, jossa kerrotaisiin harjoittelun aikana hankituista tiedoista, taidoista ja osaamisesta. Harjoittelun päätyttyä harjoittelijan tulisi saada todistus, jossa kerrotaan harjoittelun kesto ja koulutussisältö, työtehtävät sekä harjoittelusta saadut tiedot, taidot ja osaaminen. Europass-liikkuvuustodistus voisi olla sopiva väline toisessa maassa hankittujen tietojen ja taitojen kirjaamisen.¹⁵

d) **Harjoittelun kohtuullinen pituus**

Vakituisten työntekijöiden korvaaminen harjoittelijoilla on lisääntymässä. Tämän suuntauksen hillitsemiseksi on tärkeää, että harjoittelujaksojen pituus on selkeästi määritelty, jotta ne täyttävät tarkoituksensa työmarkkinoille siirtymistä tasoittavana työkaluna. Yleisesti ottaen kolmesta kuuteen kuukauden harjoittelujaksoa pidetään sopivana riippuen siitä, minkä tyyppisestä harjoittelusta on kyse (koulutusohjelman osa vai valmistumisen jälkeinen harjoittelu). Poikkeuksen voivat muodostaa tietyt ammatit kuten lakimiehet, opettajat ja lääkärit.

e) **Riittävä sosiaaliturva ja harjoittelukorvaus**

Yksi vakavimmista ilmoitetuista ongelmista on se, että harjoittelijoilla ei usein ole riittävää sosiaaliturvaa harjoittelumaassa (varsinkin kuulumattomuus yleisen sairaus- ja tapaturmavakuutuksen piiriin).

Laadukkaiden harjoittelujaksojen ei välttämättä tarvitse olla palkallisia. Palkaton harjoittelu voi olla asianmukaista harjoittelijan opintojen aikana, kunhan harjoitteliija kuuluu sosiaaliturvan piiriin. Tällaisissa tapauksissa suositellaan kulujen korvaamista tai luontoisetujen tarjoamista (esim. matkat, ruokailu ja asuminen). Valmistumisen jälkeen suoritettavista harjoittelujaksoista suositellaan yleisesti ottaen maksamaan palkkaa, koska harjoittelijalla on jo ammattipätevyyden tarjoava tutkinto eikä hänellä ole enää opiskelijastatusta. Sitä paitsi harjoittelun matalapalkkaisuus tai palkattomuus johtaa tilanteeseen, jossa ne, joilla ei ole tarvittavaa taloudellista, perhe- tai muuta taustaa jäävät paitsi tästä mahdollisuudesta hankkia työkokemusta.

f) **Avoin tiedonsaanti oikeuksista ja velvollisuuksista**

Harjoittelijan, työnantajan ja tarvittaessa oppilaitoksen oikeuksien ja velvollisuuksien pitää olla selkeästi määriteltyjä ja kaikkien osapuolten tiedossa. Ajantasaista tietoa kansallisella ja Euroopan tasolla sovellettavasta lainsäädännöstä ja muista säännöksistä pitäisi olla helposti ja vertailukelpoisessa muodossa kaikkien harjoittelujaksojen järjestämiseen tai itse harjoitteluun osallistuvien osapuolten saatavilla. Ongelmat näitä säännöksiä koskevan luotettavan ja kattavan tiedon saamisessa eri jäsenvaltioista ovat eräs merkittävä este rajat ylittävän harjoittelun järjestämiselle.

¹⁵ http://www.europass.ie/europass/euro_mob.html.

5. JATKOTOIMET

Komissio on monessa yhteydessä ilmaissut olevansa sitoutunut tekemään ehdotuksen harjoittelua koskevista laatupuitteista. Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto on laatinut tämän kuulemisasiakirjan¹⁶ valmistellakseen vuoden 2012 loppuun mennessä annettavaa komission ehdotusta laatupuitteita koskevaksi neuvoston suositukseksi.

Kaikkia asianosaisia sidosryhmiä pyydetään kommentoimaan edellä esitettyjä pääkohtia sekä erityisesti seuraavia seikkoja:

1. Aloitteen soveltamisala
2. Miten tällainen aloite tulisi toteuttaa EU-tasolla
3. Harjoittelun laadukkuuteen vaikuttavat päätekijät, jotka pitäisi sisällyttää laatupuitteisiin.

Kommentit voi lähettää osoitteeseen EMPL-QUALITY-STAGES@EC.EUROPA.EU.

Verkkoyhteyden puuttuessa vastaukset on mahdollista lähettää postitse osoitteeseen
European Commission
Directorate-General for Employment, Social Affairs & Inclusion
Consultation on a Quality Framework for Traineeships
Unit C3
rue Joseph II 27
B - 1040 Brussels

Vastausten määräaika: 11. heinäkuuta 2012

¹⁶ Tämän asiakirjan sisällöllä ei pyritä esittämään eikä arvioimaan komission lopullista kantaa käsiteltävään aiheeseen.